

**КАРАР
РЕШЕНИЕ**

6 апрель 2023 ел

№ 5-30

Буа шәһәре муниципаль берәмлегенә «Кленовый»
территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 27 статьясына, Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы Буа шәһәре муниципаль берәмлеге Уставының 17 статьясына, «Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы Буа шәһәре муниципаль берәмлегендә территориаль ижтимагый үзидарә оештыру тәртибе турында» 9 статьясына таянып, Буа шәһәр Советының 2006 елның 29 сентябрдәге 41-10 номерлы карары һәм Буа шәһәренә территориаль ижтимагый үзидарә оештыру тәртибе турында Инициатив төркемнен 2014 елның 18 июлендәге беркетмәсе нигезендә Буа шәһәр Советы карар кабул итте:

1. «Кленовый» территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәргә (1 нче кушымта).
2. Буа шәһәр Советының 2014 елның 25 июлендәге 3-36 номерлы карары үз көчен югалткан дип танырга.
3. Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы Буа шәһәре муниципаль берәмлегенә территориаль ижтимагый үзидарәләре уставлары реестрына тиешле язманы кертергә.
4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Буа шәһәре Башкарма комитеты житәкчесе Р. Я. Галәветдиновка йөкләргә.

Буа шәһәре башлыгы
Совет рәисе

Р.Р.Камартдинов

Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы Буа шәһәрендәге «Кленовый»

территориаль иҗтимагый үзидарә уставы

1 статья. Гомуми нигезләмәләр

1. Буа шәһәрендәге шәһәр эчке муниципаль берәмлекнең «Кленовый» территориаль иҗтимагый үзидарәсе (алга таба – территориаль иҗтимагый үзидарә), жирле эһәмияттәге мәсьәләләр буенча үз инициативаларын гамәлгә ашыру өчен торак пункт территориясендә яшәүче гражданның үз-үзләрен оештыру.

2. Территориаль иҗтимагый үзидарә турыдан-туры халык тарафыннан гражданның жыеннары үткәрү юлы белән, шулай ук сайлап куелган идарә органы территориаль иҗтимагый үзидарә аша башкарыла.

3. Әлеге Уставка ярашлы рәвештә, территориаль иҗтимагый үзидарә эшчәнлеген Буа муниципаль районы территориясендә бер өлешендә (алга таба – муниципаль берәмлек), гражданның түбәндәге яшәү территориясендә – Арефьев урамы, 21; 23; 25 номерлы йортлар, Б.Хмельницкий урамы 33; 34; 35; 37; 38; 39; 40 йортлар, .Өрәңге урамы, 1; 3; 7 нче йортларда яшәүче халык тарафыннан гамәлгә ашырыла.

4. Территориаль иҗтимагый үзидарә чикләре Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы Буа шәһәр Советының 2014 елның «30» июнендәге 5-35 номерлы карары белән расланган.

5. Территория чикләрендә территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру буенча гражданның үз-үзләрен оештыру турында 1 номерлы карар 2014 елның 26 июнендә территориаль иҗтимагый үзидарә булдыру буенча гражданның оештыру жыелышында кабул ителде.

6. Үз эшчәнлегендә территориаль иҗтимагый үзидарә Россия Федерациясе Конституциясе, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон һәм Россия Федерациясендә башка норматив хокукый актлары, законнар һәм башка норматив хокукый актлар, Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы Буа шәһәре муниципаль берәмлегенә Уставы һәм муниципаль берәмлекнең башка муниципаль хокукый актлары һәм әлеге устав белән җитәкчелек итә.

7. Территориаль иҗтимагый үзидарә законлылык, гражданның хокукларын һәм мәнфәгатьләрен яклау, җәмәгатьчелек фикерен ачыклау һәм исәпкә алу; гражданның ирекле ихтыярын белдерү һәм аларның мәнфәгатьләрен муниципаль берәмлек гражданның мәнфәгатьләре белән берләштерү, территориаль иҗтимагый үзидарә органның муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органны белән үзара бәйләнеше принципларында гамәлгә ашырыла.

8. Территориаль иҗтимагый үзидарә юридик зат хокукларына ия түгел.

9. Территориаль иҗтимагый үзидарә әлеге устав теркәлгәннән бирле муниципаль берәмлек муниципалитеты тарафыннан оештырылган дип санала.

10. Территориаль иҗтимагый үзидарәнең тулы исеме: Буа муниципаль районының Буа шәһәрендәге «Кленовый» территориаль иҗтимагый үзидарәсе.

11. Территориаль иҗтимагый үзидарәнең кыскартылган исеме: «Кленовый» ТИҮ .

12. Территориаль иҗтимагый үзидарә (орган, территориаль иҗтимагый үзидарә рәисе) урнашкан урын: ТР, Буа шәһәре, Космовский урамы, 91Б йорт.

2 статья. Территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыручылар

1. Территориаль ижтимагый үзидарэне оештыручылар булып элге Уставның 1 статьясының 3 өлешендә күрсәтелгән территориядә яшәүче һәм ун алты яшькә житкән Россия Федерациясе гражданнары тора (алга таба гражданныр яки тиешле килештә яшәүчеләр).

2. Гражданныр гражданнырның жылышларында (конференцияләрендә) катнашырга, территориаль ижтимагый үзидарэ органнарына сайларга һәм сайланьрга хокуклы.

3 статья. Территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлегенен максатлары, бурычлары, формалары һәм төп юнәлешләре

1. Территориаль ижтимагый үзидарэ гражданнырның элге уставның 1 статьясының 3 өлешендә күрсәтелгән территориядә жирле үзидарэне гамәлгә ашыруга конституцион хокукын гамәлгә ашыру максатларында оештырылган.

2. Территориаль ижтимагый үзидарэнең бурычы-муниципаль берәмлек уставында билгеләнгән жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча үз инициативаларын мөстәкыйль һәм үз җаваплылыгы астында гамәлгә ашыру.

3. Территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлеген формалары булып елына бер тапкырдан да сирәгрәк үткәрелми торган гражданныр жылышы (конференциясе), шулай ук даими эшләүче территориаль ижтимагый үзидарэ органнары утырышлары һәм алар оештырган чаралар тора.

4. Территориаль ижтимагый үзидарэ һәм аның органнары эшчәнлегенен төп юнәлешләре булып торалар:

1. халыкның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен яклау;

1) муниципаль берәмлекнең жирле үзидарэ органнары эшчәнлеген турында гражданнырга мәгълүмат бирү;

2. муниципаль берәмлекнең жирле үзидарэ органнарыннан алынган экологик мәгълүматны халык арасында тарату;

2) муниципаль берәмлекнең жирле үзидарэ органнары, хәйрия фондлары, гражданныр һәм аларның берләшмәләре тарафыннан шәфкатчеллек һәм хәйриячеллек акцияләрен үткәрүдә ярдәм итү, гуманитар һәм башка ярдәм бүлүдә катнашу;

3) закон нигезендә билгеләнгән тәртиптә хокук саклау органнарына территориаль ижтимагый үзидарэ территориясендә җәмәгать тәртибен саклауда ярдәм күрсәтү;

6) территорияне төзекләндерү буенча ижтимагый чараларда катнашу;

7) муниципаль берәмлекнең жирле үзидарэ органнарының территориаль ижтимагый үзидарэ тәкъдиме буенча яки катнашында кабул ителгән карарлары турында халыкка мәгълүмат бирү;

8) халык дружиналары, санитар дружиналар эшенә ярдәм итү;

9) үз акчалары, ирекле взнослар, халыкның, башка юридик һәм физик затларның иганәләре хисабына гамәлдәге законнарда ярашлы рәвештә территориаль ижтимагый үзидарэ территориясендә коммуналь-көнкүреш билгеләнешендәге объектлар булдыру;

10) территориаль ижтимагый үзидарэ объектларында үз акчалары хисабына башкарыла торган төзелеш һәм ремонт эшләре буенча заказчы функцияләрен гамәлгә ашыру;

3. Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарэ органнарына оешмада ярдәм итү:

а) ата-ана каравыннан мэхрүм калган балаларны ачыклау буенча опека һәм попечительлек мәсьәләләре буенча эш;

б) гомуми белем бирү программаларын гамәлгә ашыручы белем бирү учреждениеләрендә укырга тиешле балаларны ел саен шәхси исәпкә алуны гамәлгә ашыру;

в) муниципаль берәмлек милкендәге мәдәни мирас объектларын (жирле әһәмияттәге тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен) саклау һәм популярлаштыру;

г) янғын куркынычсызлыгы өлкәсендә белемнәрне пропагандалау, халыкны табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән кисәтү һәм яклау;

д) муниципаль берәмлек территориясендә физик культура һәм массакүләм спортны үстерү өчен шартлар тудыру буенча эш;

4. оештыруда катнашу:

а) жирле бәйрәмнәр, һәм башка тамаша чаралары, жирле традицияләр һәм йолалар;

б) гражданнырны хәрби-патриотик тәрбияләү буенча чаралар;

5. муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү буенча муниципаль берәмлекнең жирле үзидарэ органнарына тәкъдимнәр керту.

12) гамәлдәге законнарда каршы килмәгән һәм устав максатларына ирешүгә хезмәт итүче

башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру.

4 статья. Жыелыш, гражданнар конференциясе

1. Территориаль ижтимагый үзидарәнәң югары идарә органы булып гражданнар жыелышы, конференциясе тора.

2. Территориаль ижтимагый үзидарәнә оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышы, әгәр анда яшәүчеләрнең өчтән бер өлеше катнашса, хокуклы дип санала.

3. Территориаль ижтимагый үзидарәнә оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясе, әгәр анда гражданнар жыеннарында сайланган делегатларның өчтән ике өлеше катнашса, хокуклы дип санала.

4. Жыелыш, гражданнар конференциясе муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары, территориаль ижтимагый үзидарә органы яки гражданнарның инициатив төркемнәре тарафыннан кирәк булганда, әмма елына бер тапкырдан да сирәгрәк чакырылырга мөмкин.

5. Жыен, гражданнар конференциясе чакырылган очракта, гражданнарның инициатив төркеме мондый төркемнең саны халык санының 10% тан да ким була алмый. Гражданнарның инициатив төркеме тарафыннан чакырылган гражданнар жыелышы, конференциясе, гражданнарның инициатив төркеме территориаль ижтимагый үзидарә органына язмача мөрәжәгать иткән көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча үткәрелә.

6. Территориаль ижтимагый үзидарәнә гамәлгә ашыручы гражданнар жыелышының, конференциясенәң аерым вәкаләтләрәнә түбәндәгеләр керә:

- территориаль ижтимагый үзидарә органнары структурасын билгеләү;
- территориаль ижтимагый үзидарә уставын кабул итү, аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергү;

территориаль ижтимагый үзидарә органнарын сайлау;

- территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенә төп юнәлешләр билгеләү;

- территориаль ижтимагый үзидарәнәң керемнәре һәм чыгымнары сметасын һәм аның үтәләше турында хисапны раслау;

- территориаль ижтимагый үзидарә органнары эшчәнлегә турындагы хисапнары карау һәм раслау;

- инициатив проектны тикшерү һәм аны хуплау мәсьәләсе буенча карар кабул итү.

7. Жыелыш, гражданнар конференциясе вәкаләтләрәнә түбәндәгеләр керә:

- территориаль ижтимагый үзидарәнәң ижтимагый берләшмәләренә, берлекләренә, ассоциацияләренә булдыруда һәм эшендә катнашуы турында карар кабул итү;

- конференция делегатларын сайлау тәртибен билгеләү;

- муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнарына муниципаль хокукый актлар проектларын муниципаль берәмлекнең муниципаль жыелышы карары белән билгеләнгән тәртиптә кергү;

- территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлеген туктату, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә органнары әгъзаларын чакыртып алу турында карар кабул итү.

8. Үткәрү тәртибе, жыелышның көн тәртибе. гражданнар конференцияләре жыен, гражданнар конференциясе тарафыннан билгеләнә.

9. Жыелышта, гражданнар конференциясендә беркетмә алып барыла, анда үткәрү датасы һәм урыны, халыкның гомуми саны (конференция үткәргәндә сайланган делегатлар саны), анда катнашучылар саны, президиум составы, көн тәртибе, чыгышларның эчтәлегә, кабул ителгән карарлар күрсәтелә.

10. Беркетмәгә жыелыш, гражданнар конференциясе рәисе һәм секретаре кул куя.

11. Жыелыш, гражданнар конференциясе нәтижәләре рәсми рәвештә бастырылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

5 статья. Карарлар кабул итү тәртибе

1. Үз компетенциясе кысаларында жыелыш, гражданнар конференциясе карарлар кабул итә.

2. Кабул ителгән карарлар Россия Федерациясенәң гамәлдәге законнарына һәм муниципаль берәмлек Уставына каршы килмәскә тиеш.

3. Жыелыш, гражданнар конференциясе карарлары ачык тавыш бирү, катнашучыларның гади күпчелек тавышлары белән кабул ителә. 10 көн дәвамында кабул ителгән карарлар турында муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнарына житкерелә.

4. Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары һәм гражданнар өчен гамәлдәге законнар һәм үз вәкаләтләре чикләрендә кабул ителә торган жыелышлар, гражданнар конференцияләре карарлары тәкъдим итү характерында.

5. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары өчен жыелышлар, конференцияләр, гражданнар карарлары мәжбүри характерда.

6 статья. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары

Территориаль ижтимагый үзидарә органнары булып түбәндәгеләр тора:

Жыелыш, гражданнар конференциясе;

Территориаль ижтимагый үзидарә Советы (алга таба – Совет);

Территориаль ижтимагый үзидарә рәисе (алга таба – Рәис).

Статья 7. Совет

1. Жыелыш территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру функцияләрен оештыру һәм турыдан – туры гамәлгә ашыру максатларында, гражданнар конференциясе Советны-әлеге Уставның 1 статьясындагы 3 өлешендә күрсәтелгән территориядә гражданнар инициативаларын гамәлгә ашыру, жыелышлар, гражданнар конференцияләре карарларын гамәлгә ашыру, шулай ук гражданнарның жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итүдә катнашу буенча оештыру-идарә итү функцияләрен гамәлгә ашыручы коллегияль башкарма органы сайлый.

2. Совет жыелышта, гражданнар конференциясендә ачык тавыш бирү, катнашучыларның гади күпчелек тавышлары белән 2 еллык срокка сайлана.

3. Совет әгъзалары саны жыелыш, гражданнар конференциясе тарафыннан билгеләнә.

4. Совет составына жыелышта, гражданнар конференциясендә катнашучыларның яртысыннан артыгы тавышларын алган кешеләр сайланган дип санала. Совет әгъзалары арасыннан жыен, гражданнар конференциясе совет рәисен сайлый. Совет әгъзалары үз составында Совет Рәисе урынбасарын һәм секретаре сайлыйлар.

5. Совет утырышлары кирәк булганда, эмма кварталга бер тапкырдан да ким булмаган санда Советның расланган эш планына ярашлы рәвештә үткәрелә. Утырышның көн тәртибен Совет рәисе раслый.

6. ТИҮ Советы утырышларын ТИҮ Советы Рәисе яки аның кушуы буенча Совет рәисе урынбасары алып бара.

7. ТИҮ Советы утырышы, әгәр анда аның әгъзаларының яртысыннан ким булмаган өлеше катнашса, хокуклы дип санала.

8. Советның чираттан тыш утырышын аның Рәисе чакыра.

9. Совет түбәндәгеләргә бурычлы:

- муниципаль берәмлек Уставының Россия Федерациясе һәм шәһәр законнарын, жирле үзидарә органнарының башка хокукый актларын, гражданнар жыеннары, конференцияләре карарларын, әлеге Уставны үтәргә;

- үз эшчәнлеге турында мәгълүматны муниципаль берәмлекнең гражданнарына, жирле үзидарә органнарына һәм вазифаи затларына, дәүләт хакимияте органнарына һәм аларның вазифаи затларына житкерү мөмкинлеген тәэмин итәргә.

10. Совет түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.:

- әлеге уставның 1 статьясының 3 өлешендә күрсәтелгән территориядә яшәүчеләрнең мәнфәгатьләрен жирле үзидарә органнарында һәм башка оешмаларда яклый;

- гражданнарның жыелышларында, конференцияләрендә кабул ителгән карарларның үтәлешен тәэмин итә;

- муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнарына әлеге органнар һәм вазыйфаи затлар тарафыннан мәжбүри каралырга тиешле муниципаль хокукый актлар проектларын кертә;

-территориаль ижтимагый үзидарә алып баруга кагылышлы мәсьәләләрне хәл итү өчен жыеннар, гражданнар конференцияләре чакыра;

- Россия Федерациясе һәм муниципаль берәмлекнең дәүләт хакимияте органнары һәм дәүләт вазифаи затлары, муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары һәм вазифаи затлары тарафыннан кабул ителгән карарлар турында халыкны хәбәр итә;

- территорияль ижтимагый үзидарә алып баруга кагылышлы мәсьәләләр буенча муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнарына мөрәжәгать итә;

- территорияль ижтимагый үзидарә эшчәнлеге турында мәгълүматны ирекле тарата;

- кирәкле очрақларда халык арасыннан мәдәни-массакуләм эш, балалар һәм яшүсмерләр белән эшләү, уку йортлары белән хезмәттәшлек итү буенча территорияль ижтимагый үзидарә эшчәнлеге юнәлешләре буенча ижтимагый секцияләр оештырырга хокуклы. Секцияләр белән Совет әгъзалары житәкчелек итә.

11. Совет, аңа ышанычсызлык белдергән очрақта, законнарда каралган башка очрақларда, жыен, гражданнар конференциясе карары буенча вакытыннан алда яңадан сайлана ала.

12. Совет аны сайлаган жыелышка, гражданнар конференциясенә хисап бирә.

13. Совет елына бер тапкырдан да сирәгрәк үз эше турында жыелышта, гражданнар конференциясе алдында хисап бирә.

14. Совет үз эшчәнлеген жыелыш, гражданнар конференциясе тарафыннан расланган регламент нигезендә алып бара.

15. Советның вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла:

- жыелыш, гражданнар конференциясе Советны тарату турында карар кабул иткән очрақта;

- Совет үз-үзен таркату турында карар кабул иткән очрақта. Шул ук вакытта үз-үзен таркату турында карар совет әгъзаларының билгеләнгән санының 2/3 тавышыннан ким булмаганда кабул ителә.

16. Совет вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очрақта, жыелыш, гражданнар конференциясе чакырыла, анда Советның яңа составы сайлана.

8 статья. Рәис

1. Советны Совет үз составында сайлаган Рәис житәкли.

2. Совет Рәисе:

- территорияль ижтимагый үзидарәне судта, дәүләт хакимияте органнары, муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары, предприятияләр, учреждениеләр, оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә, шулай ук гражданнар белән мөнәсәбәтләрдә тәкъдим итә;

- Совет утырышларында хәл итүче тавыш хокукы белән рәислек итә һәм утырышлар алып бара;

- Совет эшчәнлеген оештыра;

- гражданнарның жыеннарын (конференцияләрен) эзерләүне һәм үткәрүне оештыра, аларда кабул ителгән карарларны гамәлгә ашыруны контрольдә тотат;

- муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнарына территорияль ижтимагый үзидарә эшчәнлеге турында хәбәр итә;

- территорияль ижтимагый үзидарә территориясендә яңгынга каршы һәм экологик куркынычсызлык кагыйдәләрен үтәүне контрольдә тотуны тәмин итә;

- территорияль ижтимагый үзидарә территориясендә ачыкланган бозулар турында санитар, эпидемиологик һәм экологик контроль органнарына хәбәр итә;

- Совет карарларына, утырыш беркетмәләренә һәм башка документларга кул куя;

- жыелыш, гражданнар конференциясе, муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан аның компетенциясенә кертелгән башка мәсьәләләргә хәл итә.

3. Рәиснең вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла:

- Советка отставка турында язма гариза бирү;

- судның гаепләү карары үз көченә керүе;

- үлеме;

- гражданны үлгән, хәбәрсез югалган яки хокукка сәләтсез дип тану турында суд карары үз көченә керү;

- Россия Федерациясе гражданын югалтулар;

- әлеге Уставның 10 өлешендә каралганнар.

9. Устав һәм Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту

1. Устав территориаль ижтимагый үзидарәнең төп хокукый акты булып тора.
2. Устав жыелышта, территориаль ижтимагый үзидарә оештыру буенча гражданнар конференциясендә, жыелышта катнашучы гражданнарның күпчелек тавышлары белән кабул ителә.
3. Әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр турында тәкъдимнәр советка жыелыш, гражданнар конференциясе уздырылган көнгә кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча кертелә.
4. Устав проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проекты халыкка жыелыш, гражданнар конференциясе уздырылганчы 10 көннән дә соңга калмыйча житкерелә.
5. Әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар, уставны раслау турында карар гражданнарның жыелышында, конференциясендә ачык тавыш бирү, катнашучыларның гади күпчелек тавышлары белән кабул ителә.
6. Совет әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында күрсәтелгән карарны, уставны раслау турында карарны муниципаль берәмлек советына жиберә.
7. Әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карар, Уставны раслау турындагы карар Буа шәһәр Советының әлеге уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү, уставны раслау һәм аны рәсми рәвештә бастырып чыгару турындагы карары кабул ителгәннән соң үз көченә керә.

10. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруны туктату тәртибе

1. Территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегә жыелышның, гражданнар конференциясенен тиешле карары нигезендә туктатыла.
2. Территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлеген туктату турында карар муниципаль берәмлек советына жиберелә. Территориаль ижтимагый үзидарә үз эшчәнлеген Буа шәһәр Советының эшчәнлеген туктату һәм аны рәсми рәвештә бастыру турында карары кабул ителгәннән соң туктата.